Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРЛОЙН

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 3 ИЮНЬ, 1986 ШУ. ★ № 66 (7257). ★ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК ПОЛИТБЮРО

АргIанарча заседание КПСС ЦК Политбюрос ладийгIар Черномбыльски АЭС-е хинна аварин дIайоазкхача дIахо балхши дарах, стаIне а пхиъна гонахьарча моттиге а хьал дерригIа вIашIехьлоалаш хиларах, аварин хиннача зонерча хинна арабаькъа наьха быт, мелиоративни, торгови а культурни а гIулакх делга вIашIгIехьданкхараь правительственни комисс баьча хоамага. Цу дерригIча денане эшаш йолу решеннаш тIаийдар.

Черномбыльски АЭС-е хинна аварин дIайоазкхача атта бина йоссам доаттабеш, цу дакъе цоашкара дакъа лоацаш мел волчоч чIогIгIа барка, а оалаш, КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон ланха мах бу шозай лоIамагIа а мах боацаш а цхьан дайдаца болх бе, атомни электростанце хинца аварин дIайоазкхача новкъосташ дара йолчу фонде цоашкара даIъа лаца лаьрхIача кьаьхьегама коллективаш, болхлой, колхозхой, интеллигенце.

ХьаттайсагIача гурахьа а гIай а болх бе халкъа боаханан вийнбара министерствайн ведомствайн, моттиганнарча партийни а советски а органий денхарех долчу а дешаца тIекхай Политбюро. Белгалдаьккхиз, цу дакъе уьх тIехьарча хана промышленни предприятеша, гIишлоханашка, колхозашка а совхозашка а, транспорта тIа а коммунальни боахаме а нохчагIо болх бабIга. Цхьабакъда, оьпто хьа ма кхоссаяр, дукхаха моттигашка предприятеш, нах чубаха пIенош, коммунальни организацеш доагорапа а энергеца а транспорта тIалаташ дувьийтад, хIаьта по технический производства ритм, хила а боагIаш нъхьегамгой ра-за боацаш моттигаш хиннаб.

Из терка а дав, белгалдаьд доагор даккхара а из потребителашта дIатIвозара а плайон заданеш соцпластически, денхарашш шеко боацаш кхочашдар, Мер, механдатъ, газ, электричество, кхыйола ресурсаш ккоп бен дIаэхийтара кьаьхьегама модлектинашка йоаккхо ара, энергетически объекташ хьалъара, реконструкци ара, ремонт ара темпаш сиъхьара тIедезвадь гIулакхаш белгалдаьд. Кхыстта терказ тIабахийтаб нах чубаха пIеношн а общественни гIирсаш а йIовхалца пахалдан дIалацдара, цар технически хьал тоаьа ра, балха наха диззагIа коммунальностбовой гIулакхаш даца.

Ухх пятьлетне машинайкъа транспорта боах дIохо тоабара а цун материально-технически база чIоагIьяра а де дедарий хьаъхьехара КПСС ЦК, СССР Министрий Совето сопам тIаийнаб. Парте XXVII съезда решей кIелен тIа, цу сопам тIа пленум, коммунальни организацеш доагорапа а энергеца а транспорта балха эффективность лакхъара, Iилма-технически прогресс сиъхьара, пассажирнаш пIе-юха кхувилита оьлангара денз товара, доал делга эргадаккхара а боахам лелабара керда системаш юкъейоалаяра а. къаьхьегамен производственни дисциплинна чIоагIьяра чакхдаха деза гIулеллаш.

Кузнецки, Ленско-Ачински, Экибастузски, Карагандински бассейнашкара юр дIаккхъара, шен йоахалла Байкало-Амурски машиннаьк эксплуатаце дIабалара, Малхбузен-СибарегIен международнаш Кьулбежьен-Якутски а территориальни комплексан нараеръяра оша моахьаш тIетIа лукхагIа хиларна дувзаделларна балий керттера достамаш белгалдаьд. Машиннаькъашка цахалдан болх байтара ана локомотивашш а вагонаш а, вемейн а шпалаш а, запасной оптха-къамий кортамукъалеп нисъашта, къаьстта а еррига Iарбий паччахьалхенашта лоарIаIам болаш хилар. Лаьш ший лоIаме хилар а суверенитет а хьаллоацаш принципаллаш советски позиша йолаг, Лизвца дIаьхьача халара политически а экономически а гIулакхаш делаце, цун оборона чIоагIьеча гIо де СССР кийча хилар цIаьхха а дIаккхйкадир.

КПСС XXVII съездо тIадиллараГIа республикански, краевой областной, окружной, городской, районни партийни организацеп ревизионни комиссей хьаьхьехь чийгьашь положени чIоагIйир Политбюрос. Из документ тIадерзадьял КПСС Устаго тIаехка фуийцеп ихоачаньеча ревизионни комиссей балха боярам лаккхара, хержаш йолча парте доархIамеча цу органий болх бергабаьккха тоабара.

Новикоштана М. С. Горбачевен Н. И. Рыжкован Социалистически Хадяка Ливийски Iарбий Джамахирие Революционни кулгала членаца А. А. Джалуда цаьхIа переговорий хиннача переговорий а, хьаьхьегамий а итогаш моа а яь. Политбюрос белгалдаьккхар Ливена духьала США-ца-ниъа агрессех нийса пIемаш дар маттар хьаттIолча, тIома уж толламаш дахарах. Балха темпаш кIы лох е-ца а еш къаьхьаш хьабоаIа хIана а. Апрель беттта тIехьарча деношка хиннячул, цхьа миллионгIа дукхагIа а хIана май буттан чакхболам хIара кхоабача Iаттагара дийкъахьен буси йоахкха шура. Хьаьта республика толамагIа болча хьаббаш делагдерий совещанеп даьхьа лоацаш хиннячара даьча кхайкарала жоп а луш, хIара кхоабача Iаттагара уьх шера яхх беттта, соахха, цу кIеза хиннячул, 100 килограмм духьагIа шура яккха дош денлад цар. Дакъо а хIана сарна оьсар къаьхьета лаьрхIар кхоачаш а хурда.

Доаржанна юкъе яьржача яхьке хьалха Исасва Аьсет я. Шура яккхара яхх беттта план 139 процент кхоачашъяьй по. Балха хьоахкамашка дилларна цун дукха тIехьхьаюкъа яц яхьке шоплагIа йолча Юсупова Буцаит, Исакова Хеда, Асхабова Зулай, кхыбараш.

Х. МАГОМЕТОВ.

СУРТА ТIА: «Солнечный» совхоза толашагIа бола долярша (аьрдехьара ахтехьа Юсупова Буцаит, Исакова Хеда, Исакова Аьсет, Асхабова Зулай).

И. ПЛИЕВА сурт.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи облсовпрофеи

ДОАКЪАР IАЛАШДАРА БЕТТАХ

«Доакъар Iалашдара беттах» социм тIаийнаб Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советон облсовпрофеи. Цу тIа белгалдоаккх, хьайбай продукци дукхагIа яккхара республика хьайбан лелдаьр пашш лаьцьча наькъо, наьха доаалькарча гIонна долча боахамашта эшараш тIа-тIа дукхагIа хиларо доакъар ду-кхагIа Iалашде, из лаьрхIа хилийта дезилга дIадехаш хилар. Колхозий а совхозий а материально-технически тарованна йинш хулийт геттара дика йол, сенаж, бакъа хьоар, кхыдола доакъар эрий тIайоалача а дIайийна-ча а бакъо, оасш тIа-ра, лоамаш дакъIенашкара, хIамаш дIае ахтуьх боацача моттигашкара дакхха.

Дукха белонаш боахкача доакъара культурех пайда а эцаш, хьарен лоаттаяреп технологи нийса а делаеш, бакъа хьоар доаккха, гранулаш а брикеташ а ю еррига моцпосташ балха коъьенхьа еза.

Къастта теркам тIабахийта беза доакъар лоаттагу моттигаш, сеязкни а лоагаш, йоаз лоаттаю моттигаш кийчъяра, Iалашъяь йоал талха па талхийтара, из дIаоттаяра пайда эна беза цу гIулакха метагIройлча муьгъа помещенеех. Прогрессивни технологеIа доакъар Iалашдара кхы тIа эшар доаттабеш, Индустриальни технологеIа кхеех а доаккъара свеклашта Iунал делга тоаде, хIаьта хIара бежана пхе тонна1 мIеэнгагIа йоацаш уж а яь.

Городашка, поселькашка, станицашка, юрташка баха нах доакъар Iалашдара оарIагIбоахам эпшаш боля организаторскеми политическим боабба йолийнарабе-полномаша, районни агропромышленни объединенеша, профсоюзий райномаша, комсомолски аппаьк, халкъа тIалъожамхоех датта ханна йоло посташ.

Керлача, производственна аьттув болча хьалашка республика госагропром декхарийла и дика доакъар Iалашдара оттадь декхарашш кхоачашдара агропромышленни комплексе еррига звеньяй болх лерттIа вIашIтIехьданкха.

Кьиннаре болх бара кодхой а совхозий а колхозий ваш, г. Грозне промышленни предприятеш, районаш сарцагIЬахара, юрта боахам сицагIЬа деIабоалабаргIа хьаъьехьара парте XXVII съезда решенеш кхоачашъяра Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советон облсовпрофеи 1 июне денз доакъар Iалашдара буттт тIаийнаб Нохчюкъа райбашта оттаьй йол, сенаж, бакъа хьоар кийчъара задаеш.

Тешшаме доакъара база хьаьрча хьаькъеъярча комплексни программага хьежка, горрайпсолкомаш, районни агропромышленни объединенеш, колхозаш а совхозаш а профсоюзни комитеташ дехкарайла я из буттт толаме чакхбаккхара хьаьда гIулакхаш белгалдаь. Доакъар кийчдеча подразделеней гIулгалхоша дакъа а лоапаш, еррига районна хьажа деза доакъар кийчдара кийчо мишта яьй. Хьара боахаме дувца деза доакъар Iалашдерашта хьалхашка латта-ча декхарех. из бодх бечча пацха лерттIа йоаклоо е еза. Доакъар дукхагIа кийчдара оттаьй задаеш толаме кхоачашъяра мамогта дукхагIа нах а технически средстваш а оарIагIьяка еша гIорайпсполкомаша, республика госагропромо, районни агропромышленни объединенеша, колхозий а совхозий а культпрофсоюзни организацеша.

Дайийнча а эрий хьатIаьнначча а бакъех, хьун доакй участкаех, лоаман даьгIенех, хIамаш дIае аьттув боацача тIаьыннача бакъех ханнахьа а бизза а пайда эцара де мел дезар долла. Доакъар Iалашдеш йолча еррига подразделеннена коллективни формаш кокъеболаларла йоахо е, бухсоцпаш хьахиннараша буьзза цар материально беза.

Лакъа оосарле йоаш пайда эца беза доакъар Iалашдеча техникаех, бакъа хьоар, гранулаш, брикеташ хьаеча еррига моцпосташ.

ХIара деанна тIаьхьенам лоаттабе беза доакъар дика хилийтара, из кийчдара техноlогаш кIеза лелабара. Колхозий а совхозий а культпрофсоюзни организацеша бе доакъар дика хилара, из ханнаьха эца а эза дIаоттадара хьалхара жоп дала дезарашш.

Доакъар кийчдеча технически технически гIулакх делга, цунна эшаш оатхалаш лоаттаедга Iалашде.

Доакъар Iалашдара оттаьй задаеш толаме кхоачашъяра тIаберзабаб наха юкъе бу политически боях Iалашде бе. Социалистически яхьа кулгалделга тоаде, наха хьалаьр шерра дIа а довзийтап. Доакъар кийчдеча ларттIа пайда эца моральна а материальна а стимулех, гойтара агитацеш средствех.

Доакъар кийдеча хьипаре къаьхьега дезача бетта боахамашка вIашIтехьданкха вIашIгIехьданкхараь. Доакъар кийч

ДЕГІААХАР СИХДАРА НАЬКЪАГІА

ХІАРАВАР ДА ХИЛА ВЕЗА

Духха ха йоацаӀ КПСС Суженски районна пленуме къамаьл деш тІехьадуьсу, зе деш хила боахамаш хила йиш яц, аьлар ЦІеча Эскара цІерагІча колхоза председателла Л. Яснецкале. Цуьнга со мутІахьа а а. Хила аьлча, из да парте дІадехьа.

Дагаух хІаьзо берригге колхозхой раьза а болаш со тха боахама председателла хержа дн. Сай сий дарах парна баркал а аьнна, хІинчу тІехьаГІа производство шерьелга, балха процессаша механизаци елга, культурно - бытовой ГІишлоош хьаЪхелга, кхыдола дешаш паччаьлкхенгара сеуданаш а па йиъеш, кхашка, фермашка болх деш даьккхача ахчаш чотагІа къестадг ишш ужргйойаш гІулакх ІаштІехьадкха тІехьийхар яз.

Шеко а йоацаш из хила хуьрдолга хоьш яр хьалха а. Хіина аьлча, лаьттан хиъ дехкаш дацар, хьоналла кхе а дар. Хіаьта а колхоза экономика чІоагІЬлга пайда тІаьхьиначу йіса кІезига резервш яцар. Масала, тха санна лаьтта долча кхашкара хІара ге гентара тІара шоозза дуьхкаГІа тІехьа шуьга дуьхкаГІа шуьга йоахкергахларх шеко яц.

Юртбоахама продукци дикка алсамъяккха дехкар оттадаьд оаха уьк шеоа колхоза къаьлгенаюшта кхаЪлашш, хІинчу санна хІара шера шш боазар сомага кхоачаш санна а ца деш, цу хана дикка пайда деш колхоз яр из. Духха специалисташ ухар уьк болча юртбоахама культурашта цар доад мишта ду аьлча бозам болаш. Цар оныт Іомайир оаха а. Гентара тІара чуецача хьувкъаГІа дицлача, шу даьлча тІехьажийр цу колхоза кхаш леладеллаш та а. Балха толшаГІйола опыт Іомаш, наьха кхаьъ гана квалификаш лакхьеш, хьаЪа резервеш пайда кийбеш дегІайоаладайар- кхыйолча отраслей производство а. Партийни организацеи администрацеи боаннаш терра тІабахитар юртбоахама продукце дикал тоаяра, КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленум хиннячу тІехьаГІа боазо хо йир производства интенсификаци яра. Уьк гІулахаш чакхдаьхачул тІехьагІа пайда бе йолаелар кокхоз. Соахоа, масала, ши йоаьлча, из йаьш зоар сома гаргга хи-лар из.

Дика дІадолладаьл шийтта-лагІча латтинарга хьалхара шу а. КПСС ХХVII съезда сийна йьржача яхье хьинаре даьхь а лаьа 20 февраль хьагІаьхьочаш 2000 шерах духх яІеделар оаьа паччаьлкхенна. Из да ах шера планагІа доагІаячул 43 тонн духьагІа. Хандл хьалха кхоачашйта тха фермаш хьалха гамхошка шура бохьара хьалхарча квартала планга. Уж толамаш дахарах, цхьаьдане, тха боазмд кхаь 1 одаеткъа па парте ХХVII съезда цІи еллар, шозлагІа-деле, республика хьаЪаш леладеранш тоаяра юкъе лелаьлча социалистическа яхь хьалхарча квартала итогех кетІьлхиларг а лаьрхІа, республикаьнкгаш газеташ тІа чІоагІдача сийлеш Уггаа тІа йьхьонкаш.

Кхаъхьагма оьсарле лох а ца еш хьаЪоагІа тха фермай болхлой уьк май бетта а. Дийнахьех бусн хІара кхоачаш Іаттагара 8—9 шаьтгramм шура йоахкх хІанз. Из я боахка уьк хана йьккхьа чуд 0.8 килограмм совгІа, Хіаьта тха толашгІа болча доаррашш Л. Сатиевас, Б. Гаракулевас, Ф. Медеровас, Ф. Кукаевас кхы а духьагІа — цхьаьтта пилограммаш совгІа.

Хьайбаш Іангара дахара бисача шин бетта ЗІара кхоабача Іаттагара йоахкх шура соахдаччул бІа килограмм алсамъяккха, аьлча кхайкрал дахьашта юкъе тха колхоза хьайбаш леладеллаш а ба.

Инициатораш хилара тарра, иза дІанхоачар ду цар дехкар кхоачашде гІерташ. Холчш бола толам а баьккхаб. Май бутт юкъекхоачаш ХІара кхобабча Іаттагара пьлаьк шура йоахкергахларх шеко яц.

Юртбоахама продукци дикка алсамъяккха дехкар оттадаьд оаха уьк шеоа колхоза къаьлгенаюшта кхаЪлашш, хІинчу санна ХІара шера шш боазар сомага кхоачаш санна а ца деш, цу хана дикка пайда деш колхоз яр из. Духха специалисташ ухар уьк болча юртбоахама культурашта цар доад мишта ду аьлча бозам болаш. Цар оныт Іомайир оаха а. Гентара тІара чуецача хьувкъаГІа дицлача, шу даьлча тІехьажийр цу колхоза кхаш леладеллаш та а. Балха толшаГІйола опыт Іомаш, наьха кхаьъгана квалификаш лакхьеш, хьаЪа резервеш пайда кийбеш дегІайоаладайар- кхыйолча отраслей производство а. Партийни организацеи администрацеи боаннаш терра тІабахитар юртбоахама продукце дикал тоаяра, КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленум хиннячу тІехьаГІа боазо хо йир производства интенсификаци яра. Уьк гІулахаш чакхдаьхачул тІехьагІа пайда бе йолаелар кокхоз. Соахоа, масала, ши йоаьлча, из йаьш зоар сома гаргга хи-лар из.

Дика дІадолладаьл шийтталагІча латтинарга хьалхара шу а. КПСС ХХVII съезда сийна яьржача яхье хьинаре даьхь а лаьа 20 февраль хьагІаьхьочаш 2000 шерах духх яІеделар оаьа паччаьлкхенна. Из да ах шера планагІа доагІаячул 43 тонн духьагІа. Хандл хьалха кхоачашйта тха фермаш хьалха гамхошка шура бохьара хьалхарча квартала планга. Уж толамаш дахарах, цхьаьдане, тха боазмд кхаь 1 одаеткъа па парте ХХVII съезда цІи еллар, шозлагІа-деле, республика хьаЪаш леладеранш тоаяра юкъе лелаьлча социалистическа яхь хьалхарча квартала итогех кетІьлхиларг а лаьрхІа, республикаьнкгаш газеташ тІа чІоагІдача сийлеш Уггаа тІа йьхьонкаш.

Кхаъхьагма оьсарле лох а

Свердловски инструментальни заводе хьаш йола зуберзни инструмент шозлаш болда кокъекхувл вай мехкарча а дунен тІъаь нхи мехкарча а предприятеш. Царех пхелагІа дакъа чІоагІада чІор тІадоллаш я, хІьаьта, цо болх бара ха шоозза йІаьхьо. Из чкъор тІадиллара болх хІанз йух установка тІа бу, шу чакхдоалш уж духьагІа хургьа. Керда оборудовани юкъеІоналгара ахдиел совгІа йола инструменташ чІоагІала чІор тІа а доаллаш арахеда таро хургьа.

СУРТА ТІА: завода Іилмотехнически информацеи, рационализацеи боро начальник Л. Черникова я совгІа чІор тІа йола зуберзни инструмент хьаьхьокаш я.

А. СЕМЕХИНА сурт. ТАСС фотохроника.

●

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совете

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето ший аргІа-нарна заседане дийнар мотгигерча подкинене боахама хьаЪхьоза 1987 шера республикан экономикин социальни дегІайоаларга Пачхьалкхан плана проектах. керттерча дахьже из-мога а йир.

ГІЬхьожама поридкаГІа Министрий Совето дийнар 1990 шерага кхачалца ГІишлоо еча индустреи ГІишлоо материалий промышленностен мощностаи дегІайоаларга доаг-лой материалий техьхо-кхаме бола наьха, инженерно-технически болхлой 1986 шера 1 январь ТІаххачалехьа ши ГІулахаш ГІа багатаи бий хьажа ашна хьадийхар хьоачашдадац.

Учетни документаци лелаяра унифицированни форма юкъеІоналгара чакхдаьнкхдаи, учете йоаГІан йола мехкиниаци яьш, цхьаЪолча предприятешна складашкна ГІолла а доацаш дІадех кийбеш йолга. Пенсе йодача шийпьлагара хьайбаш цо доахан. Хьинаре къаьхьагараа совгІа, доккха даьча лоаи общественни пахара я. Цун ванимативарІа комсомола комитета заседане лаьрхІад шуурий комплексе комсомольского-ллектив ГІишлоо. Хіанз цу ГІулаг ехь мел эшар дел латт.

Доахан дахначул тІехьаГІа цхьаи бетта ихоабаш бе мехкиний Абубакарова Айсан, Аюбова Займан, Абубакарова Зоя. Шоай доахангара цар а йоаьхь 10 килограммал мІеэнагІа йоацаш шура. Нтташ шераш да тха боахамс 3000 килограмм шура цхьаннена лаьхьа карагІа ца доаьла. Хіанз цу хьокхаш тІехььнаий ахь доярка. Уьк шера дуьккхачар доц денинад план 2600 килограмм мара йоацача хІара Іаттагара 3500 килограмм яккха. Хіаьта таханарха тха толашга къаьгІа. Іьагой на доал дизза хоачаиндергдолга.

Къьхьегамага кагийхой безам соабаннаьра къаьстта ю-ллаш а еза бацаьх хьаьна дика вашТехьаГІа. Тха хІара ферме дика кийчьаьлие утолеаш. Салоіїча юнъа хьажа тхолетта. Іьагой на мала самонар оттаьлЪ. Райно кулгалхой оаргІ-бьинна фермашка а комплексе а дефицитни товараш, хоза нога гІирс, дика пор-дутташ лоаттаяра.

Къьнабаран фермашка, комплексе дужкатІа хилийтар, дийна бьлча тховш долча дешархой балха хьабахнитгар дужьа хьадда мерпиятеш белгалъяьлгай са. Юкъерча школа директорца дага а дьлча, лаьр-хІад 9-ча классашна деиаш барахта доахана группа тхьхоата а яь подрядни учнически звено вІашагІйолла.

Цу гІулахо вІашТехьодаелитарда тхона 1.5 — 2 шераь мехкарех хьаьна ваьнастаи листаш ккебе а уж тховш долча дІаГІоаГІе а. Нштта кхоастбе дерхІ оаха кадроан проблема. Комплексе бокъо е оза организационни болх бьлб оаха производство поточно-цеховой хьисане вІашТехьлкхарга. Салоіїча юнъа хьажа тхолетта. Іьагой на мала самонар оттаьлЪ. Райно кулгалхой оаргІбьинна фермашка а комплексе а дефицитни товараш, хоза нога гІирс, дика пордутташ лоаттаяра.

Къьнабаран фермашка, комплексе дужкатІа хилийтар, дийна бьлча тховш долча дешархой балха хьабахнитгар дужьа хьадда мерпиятеш белгалъяьлгай са. Юкъерча школа директорца дага а дьлча, лаьр-хІад 9-ча классашна деиаш барахта доахана группа тхьхоата а яь подрядни учнически звено вІашагІйолла.

Цу гІулахо вІашТехьодаелитарда тхона 1.5 — 2 шераь мехкарех хьаьна ваьнастаи листаш ккебе а уж тховш долча дІаГІоаГІе а. Нштта кхоастбе дерхІ оаха кадроан проблема. Комплексе бокъо е оза организационни болх бьлб оаха производство поточно-цеховой хьисане вІашТехьлкхарга. Салоіїча юнъа хьажа тхолетта. Іьагой на мала самонар оттаьлЪ. Райно кулгалхой оаргІбьинна фермашка а комплексе а дефицитни товараш, хоза нога гІирс, дика пордутташ лоаттаяра.

Къьнабаран фермашка, комплексе дужкатІа хилийтар, дийна бьлча тховш долча дешархой балха хьабахнитгар дужьа хьадда мерпиятеш белгалъяьлгай са. Юкъерча школа директорца дага а дьлча, лаьр-хІад 9-ча классашна деиаш барахта доахана группа тхьхоата а яь подрядни учнически звено вІашагІйолла.

Гражданаша дехарашка хьожаш горисполкомо беча балхах Гудермесски горсовета исполкома председателла Г. Х. Эльмурзаева ьаьча доклагІа ла а дийГІар, йийца а йийцир эсседанс. Цу дешаьхьара гІулакхаш гражданаша цхьаьццача ша белгалдоаккх гражданаша хьадувшаш а лаьдеш а дешархашка уьк тІехьарча хІна духьагІа лаьдуьгіаш хилар. Деча дехарашка хьожаш беча балха тІа гІоролде а нах бахача моттигашка а юкъеЪолалаЬ дийлла письмо, юртара сходаш, городской, поселка, юрта Советий исполкомий, горисполкома отделий заведующей къьхьегача коллективашта хьалхашкеи гражданаш бахача моттигашне ю отчеташ санна йола дика формаш.

Цу гІулакха хетаду депутата денош харжарзоша хьалхашка депутатаьц о отчеташи. Письмонаш ю-ллаш кокхоачача бахача лоаттаяра хьожаша Советски Союзо алхха тІехьарча бетташка а дІанхайнаьл йдерни гера а нах хьалхочаш долча серга яхь гаинаш а 2000-шу хьоттанкхетаеца цІейлаьл массе моттигашнеи дІаданкхара йола бІарчча программа, нерда предложенеш отгалЬ зимнеи (сеза дІадаккхара хьакъьхьа. Европе сухопутни бІуни тактически авиацеи ергча компоненташ дика а Іезенгара хьакъьхьа. Паччахьалкхенна доклдара дахьье хьакъьхьа а бокхун бехкотхкам я гойташ советски кулгалхоша нтт бутт хьалла ший цхьаь оаргІорахьа дІанхайнаьлгр моллагІча йдерни лелахмашта йола моратори, хьаьта 14 нах телевидение ГІола ше къамаьл деш М. С. Горбачева ма аллара, решени тІа а ййцай уьк шера 6 августа кхачалца цуьг уа йІаьхьеш.

ТІатеІла советски кулгалхоша леладу гІулакхаш ХІана кхоолагІа ший ишан оаргІорахьарча моратор ха йІаьхьарн дуьнен шеррача общественносто лоархІ гьмнара дар гуш ниЪсача оаргІорахьа советски хьалха мептеп оргинача адамаш а кхерамаш чІоагІЬе хьаьт долаш деш дола хІама санна, СССР-о дахь де США. Пахьехан гІейнарг дала Европа, Аси, Африка Америка нтташ паччахьалкхенна. Моратори хьалдоацаш выступленеи ший американски гражданин кхаь дахььк ший дакъа сонеш ГІа бараша. Йдерни тохкамаш совнаде, кхаь хьадехар тІахьекха да ООН Генерально Ассамблеи решенеиша. Хіаьта цу хьакъьхьарча резолюцена тІехьа 120 паччахьалкхено голосовани а яьй. ВІаьш а Іьаьш а мидалеллаш болча наьха дола хьакъьхьа лидераша Аргентини, Турце, Мексика, Инде, Танзани, Швеце СССР-ен США-н йогалхошна дахьа кчайкарадаш ца.

Йдерни тохкамаш дехкара тІехьара юкъеЪсам къьастара шера бакъдаьг, деорргача хьалхий дулхах-цІийх дола тІама хинна дІаэттеп. Гой цудухьа сел чІоагІа дерри тІечагІа тІа хьалдоацаш а Советски Союза цхьаьнга инициатива а. М. С. Горбачева хьамаьл деча хана оттаьлЪр. модлагІча европейски паччахьалкхен столица е Хи-росине тІехьа ца а теттаь вІашагІйхета вай аьтна США президенти Р. Рейгана хьалдоацаш а яь подрядни учнически звено вІашагІйолла.

Цу гІулакхо вІашТехьодаелитарда тхона 1.5 — 2 шераь мехкарех хьаьна ваьнастаи листаш ккебе а уж тховш долча дІаГІоаГІе а. Нштта кхоастбе дерхІ оаха кадроан проблема. Комплексе бокъо е оза организационни болх бьлб оаха производство поточно-цеховой хьисане вІашТехьлкхарга. Салоіїча юнъа хьажа тхолетта. Іьагой на мала самонар оттаьлЪ. Райно кулгалхой оаргІбьинна фермашка а комплексе а дефицитни товараш, хоза нога гІирс, дика пордутташ лоаттаяра.

Къьнабаран фермашка, комплексе дужкатІа хилийтар, дийна бьлча тховш долча дешархой балха хьабахнитгар дужьа хьадда мерпиятеш белгалъяьлгай са. Юкъерча школа директорца дага а дьлча, лаьр-хІад 9-ча классашна деиаш барахта доахана группа тхьхоата

Литературни оагІув

ХАМХОЕВ Ахьмад.

Бlаьстан денош

Хоза деций бlаьстан денош!
Оалхазорий зовне ялаш,
Тхьана гlайта, ахкадалына,
Хьунаш, ареш кхайкаю.

Хоза деций бlаьстан денош!
Тайп-тайпарна зизай бесаш,
Мехка лирца сийрдеадына
Дега къонал гlеттаю.

Хоза деций бlаьстан денош!
Iалам гlоттo ихоллам хинна,
Мохка моргаш тхьатlаяхаш,
Догlо лаьтта лукчадеу.

Хоза деций бlаьстан денош!
Йыйий къона бесам санна,
Массенахье гучабулаш
Мехло ший лир мехкадеу.
Хоза деций бlаьстан денош!

Йыйиха ана lуйре санна,
Дехре тхиро ареш къегош
Лаьтта вахар сомедеах.
Хоза деций бlаьстан денош!

Хьелаш доагlа шоюда санна,
Шоюдаш вайга мелло ца еш
Балха эрадоела йоаш.

Хоза деций бlаьстан денош!

Кхуркхолгаш мо вахар
ихоххаш,
Цу вахаро тахан вайга
Хьийчъа ялаташ ихеде йоах.

Хоза деций бlаьстан денош!
Зама сихъ ъъ эргайоахаш,
Цу сихача замо вайга
Гуйре йоагlа шоана, йоах.

Хоза деций бlаьстан денош!
Эргайоалаш латта хьунаш!
Кастта дехре шовлахкашца
Довкъаш, аьлеш хьулоргда.

Хоза деций бlаьстан денош!
Соцам боацаш йолча хенаш!
Вахара гlоазле яхьаш шийца
Даййа ахка кхоачаргда.

Хоза деций бlаьстан денош!
Оалхазорий зовне ялаш,
Тхьана гlайта ахкадалына
Хьунаш, ареш кхайкаю!

Хоза деций бlаьстан денош!
Тайп-тайпарна зизай бесаш,
Мехка лирца сийрдеадына
Дега къонал гlеттаю.

УГУРНИЕВ Азмат-Гирн.

Безам бар са

Безам бар са уьш дуьнен тlе
ваханш,
Наха сайна могв дикаш де.
Духхьал шийна аьхьар ер
аргдоацаш,
Тlехьехачча со дlаволла дн.

Безам бар са гlоаргап
дайна воагlар
Магlа вьнкхаз, цlогlа
lоазоев,
Хьатта вахча цунга
——— дегар-денар,
Хьайна ткача бенна вуззве.

Тlекхоа цумна кlайда мотт,
Биллийта,

Шийна ма тов цунга
салаlийта,
Сахиллаца вагlа цумна
гlоаза.

Безам бар са дай бахъеча
лоаме
Вахча леле, цlена фо дуаш,
Вlашtlехьдалаш, ехнаш

Лорош сатем, шорта лувзе
ког.

Дуьхьала ъвташ цlъьацца
бахьанаш,

Тlехъьарча новкъа вахкча со
кийчеш,
Вийзе кхалсар аlлар, муъ а
бахьна,
Цlхьана сагlах лечкъа ъз ца
деш.

УЬШЕВ Суламбик.

Езачуна

Кхоюка санна хоза е хъо,
Дерригг берриг хьоца де.
Шоюда санна цlена я хъо.
Дамм са дог хьоца де.
Ер са вахар доахаш сийрде.
Сидlка хинна, сога хьаж.
Хьоца да са вахар марза,
Дуне сога делахъеж.
Мыlхха йоахал, баттa
——— сердал,
Дега хержар, хьоца я.
Йиза гуйре, зизай зозап,
Шийца йолаш хьо цаI я.
Сигала сийрда седкъий

ДУДАРОВА Пьтlамат.

* * *

Сийна сигале, сийна бай,
Дотlагlа, илли ала вай!
Бlьсти нуьсал хинна латт,
Са мел доалле хlама
гlолдаехаш.

Юртал арахье трактора тата,
Лоазарга фата санна хоза
——— дех.

Сутера хьеж со гонахье
гlолла.

Сомабаннаб бакъа сала.
Мила аз бlьстен цlена фо,
Дог тхьалдаеш безамо.
Уйлаш а лел лоазалына,
Бlьсти сийнача бlа тlе
——— ъъна.

Дакъъна хинна хоза
——— бlьсти,
Йоагlа, адамий дегаш
——— хьаьстаI.
Бlарга хоазаеч хьа хинна ма,
Лоазийта, лоазийта къона
——— гlа!

Сийна сигале, сийна бай,
Дотlагlа, илли ала вай!
Бlьсти нуьсал хинна латт,
Са мел доалле хlама
гlолдаехаш.

ГАГИЕВ Гирихан.

СА ДАЬ ДА

Из са дань де Юоназ шоана,
Воззаш тург ма вий?
Дlахьоихалу кlайча морхеч.
Цун эттара кий.

Iаса йlаьхь я цун гаттар.
Уз бе йолча цо,
Соцаевгарий Юоназ новкъа
Догlо е дерзо!

Хоза я Iаса, йlаьхь Iаса
Юоназдз гlо де.
Устарlаьча оаз цо: «Дачча»,
«Гlаватlа», «Сабар де!».

Халаш, берш, ца цхьан
——— хlамат
Йоккха курал ю:
Цаl хинна ца Iеш, шн ордена
Дань дас лелаеш!
Салте вар са дань де хьелха,
Жа Iу ва из хlама...
Цу хьакhалча цу вахарах
Сона хет сай ганз!

ШЕ ТЕШ ХИННАЧОХ

3. Муталибова творчество я тlема тайп-тайпара собственно советски нах къхьача моастагlчоь латар, шар ду деналле гlулакхаш, советски фронтовой разведчикашта карайларца тамаше хlамаш, уж фийла а мацъара а хlар, салолаш цар йоаккха минут, замполитай кхетама бол, и, их. Цун произведенеш ший тайпара йола леторечь, «тlема дневник» да. Цар тlа авторо буьц 255-ча кхоачаста йолча Нохч-Пlалгlай навалерийски полко бабтурпала тlом, цун бlухой духовни чоагlа уйла. Ше ювца событеш бlаргагlнна а гаргара юкъе дякъа лаьца а саг вар Муталибов Зайнди. Полка комсорг а волаш, цо шоай полка бlухонца цхьана тlеман никъ баьб, царца цхьана окопашка иллаз, атакс нхаь, фронтерча вахара халонаш дайнай. «Цо бакъан долаш йиш хилар цун романтически бовзонца дог тохалолийта произведени яхолаз,—къаьш яздуш инарала П. Брикела «Чов хинна анкета» яхача Муталибова книжкана ше язъаьча дешаьхьалаелан тlа. — Цун книжка тlемах, бlухой тlема эпизодех, кхоначчелах яздаь да. Из собственна юкъе дакъа лоацаш хилараш дан йолаш а доацаш, тlема халон къаьлан Зайпа чоагlа бlухочун уйлаш, цумна лагалъяттараш да. Советски Оскара исторически дехкар, къонахчаз, тlом бирд дехкар, моастагlа эшаеш дан девале гlулакх, доттагlал, сакхетам баь.

Муталибов гlерт маьршача хана гуча да дlалоаш хинна советски сага денале гlулакхаш дlий Дахье бахьан цун бола бехкокъах хьахьокхаш.

Тlемаш долча дувцарш тlа бувцараш цхьа шоай къаьстча бола нах бан. Мугlарзиев бола моллагlа советски нах ба. Иштта чаьх та дешал бола гlулакх хлъхьокха херах даьт писателга говзал.

Советий Iаьпал латтача шерашка хувцаенай кортамукъкъавайнича сага омвал а, Пергичча халхе хала та тlэзатта хина ухаь а дог-дегаш дlий моралын бехкокъама уйла. Ший дехкар тешаме-кхоачаше дешаш хиларе, коммунизма идеалларца тешаме хилар диндалитача нах духьалора цун кхоссам.

«Иххоне йоаца сар» яхача Муталибов йоаццалц ер вувца. хьинар а денал а долаш бlухо Карпухин Петр тlем тlа лаьттача нах кхоссатта дуьхьа везаш ва. Бакъда, тlом чакхбаьлча духхьала сайна болча лоаме мара хlама дерггап ас, даьрен малагрен мара йоаккхо ерзаш. Со ишта ваьха а ваьлаш, вахарг а ва цо аьлча. бlухой дог ваьх цох. Иштта ял цунна цхьана тlем хиннача новкъосий уйлаш.

Цаг дов хурlоаш дешаваха, вож ше къаьхьегаш хинначу мехкадаьтта довккхача коллективе балха отта, ихоаларгар арме а Iийна. Советски Эскара эпсар хила безам болаш хул.

— Оаш шоай хьаингдар де. со дешь ваха безам болаш ваш. Вуз яц сона дагlайолаш, ца я, — ал цо, чоагlа вела а лийр, — Со хоза ваха хоагlа. Сона гучача хlама дезаш маьлха тlе гиблги вагон дьлтен мара, дарегlа къаьхьъ хилчаьа. Хlаьта кхалнах кот мел бамхача шоюта ма сий, хьайна ездар йоадаеш.

Уж шин духьара яьна уйлаш дина гойт тисатела: духхьал уйла и мелла а хилчаьа а пайдане баха, нагахьа ва ва дахьхьала шийна, ший сина вова уйла болаш. Нарех ца Карпухин а. — Тайп-тайпарча, къаьхь болча советски нахьа идеал на! я: лаьттара вахар бахьан дешь. болх бе. эпсар хида, безам кхеде, кхыдар де.

Дlоза дола суг-сибаташ кхоллаш дола дувцарш да «Чов хинна анкета». «Полнтинформаце шийтта минут», «Ан салаш вонна Шапи», «Кхераньгр» яха а кхыдола Муталибова дувцараш,

«Ак салаш вбаца Шапи» яхача дувнар тlа вувнар муlгlарера шофер ва. Грозне шоферий курсаш ыьха автомашин лехна хlийах из. Болх а бен вахаш хинназ, Тlом болабедча фронте вахав, Разведче ваха, немцех саг вооlавеш а фашистски танкана духьал этта тlом беш а хиннавад из. Массанахьа а говра баьвечуь духхьагlа накъавоал Шапи: тlом беча. салтий быте, цап дottагlал чоагlдеча. Вlалла никъ боаначча гlолла ший машинана бlухошта тlема кхоачамаш продуктани гlаьхь цо. Къаьна бlухошца цхьана ара ке вода, цар саина къаьхьа тlем тlа чоагlлу цун къонначчал. Тlем тlа лоаккха сий турпала эгlара локкагlйоча критерий а хиле дlвотт. Духьхьала цох дийца lац цу дувцар тlа. Из алхха дувцара ца ваьлаш — эпсор маьра йиз. Цунна гонаьха ца дувцара автора бовзаш хинача тlем тlа лаьттача нахъ кхоссатта гадоагlараш. Биlбаллита йиш боацача турпалех дувц цо. «...Хlара дийнаьха валар бlаргагlш хинначча вахара бокъонца дола маlан кхетадацар, — йоах автора. — Тахан ха эттаI берригаш а, доккхий хlамаш карагlа ца доаллаш, доккхий совгlаташ кхача кхел па отташ, цхьа моллагlа хlама а санна ший денхьа тlе В. Субботина аьнначча унх дешашI: «Условни символически памятникаш а санна мара цlерш лаьнна дола вежарий кашкаш а дезаш сона... Хlара цlи гранита тlа дlаlъзергьгр Ад.. Къьйла, дlаьнначча кlаймакна уххача масенах а. Ергригача Европе. Ергригача Россе, Боара боацача кашкашка ухкарий. Боара барий а боара боацарий а... Берригаш а — дий ца боагlаш ба. Байнараш хlаьта а. Цхьанхка а вицвена хила ййи шц.

3. Муталибов гlерташ ший дувцараш тlа фабульни ирад тlа нохча, дагадоаццаш сюжетага голаш тохийта а дагалъацача данхаленаш тlа ваьла а. Цо дувц шийна бlаргадайнар, ше ларъа лоацаш хиннар е пиш! новкъоста бlаргадайнар. Шийара хlама тlа ца тохаш 255-ча кхъьстача Нохч - Пlалгlай кавалерийски полка бlухой художественни хьисане юзо цо. Цудухьа жанрови хьанъе аьлча, цун книжкаяр дуьхьа жанраш йоаш да: цlъьа духьъьала хlамига этюд, зарисовка я; цlъьаза хинна дlаданхоч е хlаьта кхарачух дувц, е цхьан бlухочун портрет отгаде гlорт, лоацца лирически новелла язъю е чоалхане структура йоаь доккха дувцар, цlъьаза тlема цlерашца карта корреспондентски дневника заметкаш е газетни очерк язъю. Из дергlга а книжка дешаеча хьалхаюха стт Пергригайнчоь дувцар а хиле. Истории санна, архивни материалашка хьежаш из. ше художникни хиларах тарра ца хилар фу еза, цунах шийна хетарг белеппарг дувц. Вахарг нийслуча, хиннача хlамашта юкъе эгlара лоаркlамеи типичний дар хоржк.

Х. МУСАЕВ.
филологически lилмай кандидат.

Шакъалоатторг

Хиннар

Со чувьалча, яьшна турз арабьяна никг ъъна хьаьгlа яьр тха класс. Массарел хьаьрагlа яр Хьава.

— Хьая са шакъалоаттор, гlайнен — яхаш мухь беттар по, — Нана дувтъся сога яз йоацаш чуйоде.

Хlанзарча бераша нагтаьхьа мара хьп шакъалоаттор фуй. Со lамига волча хана бурилгаш йоахка ручкаш дацар. Шакъалоатторгаш нхухьар оаха школе. Кlойча кисех тlормиг а бий, данхе, бертиг йолча таккхар тlирг а тессе, бе боаллача тlормига конрх дlаехкар оаха уж. Хlара пиртат лъьрхlа бьыкха герга кlойгилг боаллар. Из яр шакъалоаттор гий «фусам».

— Хьехархо лургга соrа, — яхаш lонкадар Хьава.— Эпша мара мичча доакъ цох. Эхь хетаиий шоана. Хьаз, хьай са шакъалоатторг!

Ерстача басилгашта гlолла хи-тlадамаш. Iоухаш ехкар из. Дамм заггlе елаш хинна тха класс тlашш тийнаю. Цу ю хьаьк класс хlъчвена хьехархо йист а ца хулаш, цецвьнна Хьазайна бlаргахежаш латтар.

— Еха ма хьовза, — ал лар по. — Шакъалоатторг м хьакорайгlаргьгя. Хьакорга ца йоагlе а, донкха ве дац. Лохиргьа вай хьона кхы а дикагlгьар, кхы а хозагlгар, кхы а цlенагlгьар.

Сона пьхьаяр сеаи, — кхы и чIогlагlа ела кхы йолаелар Хьава.—Сайр хьале ала царга. Е аз уу а яха да-нана хьадехарга.

— Хоза хlама дац Iа ле ладеш. — раьза хиланаар хьехархо цу дешашта. — Цу лоадам боачача гlулакха оарц данккар нийса хетан со на. Кхийча классера бераш хиннадий унхаза?

Сар-йист ца хулаш тоъал ха яьзар.

— Шуга ма хетий аз? — аьлина хlара бераш яьожаш чандяькъар хьехархо.

— Вайбараш мара кхы сар хиннабаш, — аьлар Хьавас.

— Уж а духъагlбараш ара бар.

— Долче.

Шакъалоатторг гlайна яьнаяш, — классе гlолла шакъволаелар хьехархо. — Цlхьаниг бераша тхьайца хьийча хурьга. Бакъдий аз яхар?

— Берригаш а таккхача латтар. Нагтаьхьа Хьавас хьалъозача мераюо тохи шок мара кхы Iнмад яцар хьаховаш.

Кхы тхоъа йист а ца хулаш, хlара парта чура тlормиг хьа а яцаш, чухьажа волаелар хьехархо. Тlа-тlа дукхагlа норзагlвоалар из. Гуш дар классе хинжар цунна Iалъамате новкъа долга.

Дукха на гонш со вагlача парта юке ийсьелар из. Цо Iо а вийрза, са гlормит хьа озабеше, чоагlга тата а деш, уйна тlа Iсежар шакъалоаторг. Хохкаенна дlа, а хул хьехархочум йогаита юхе сецар из.

— Ер я-кх из! — инжар Хьавайга.

Класс мел воаьлча докхха са дьыккар. Айса фу дерда хаца сона. Шакъалоаторг Iалъамате дика гlулакх дар. Цхьаьнъда, са парта чу мишта кхьчий из? Цу хаттара жоп дала магацар сона.

— Малав ух тlормига да? — хьаттар хьехархочо.

— Ер ва-кх, — сона пеле тlаьхьенхар Хьавас, — ер латтар. Са шакъволаелорг лочкъаьлр а ер ва.

Класс мел воаьлча дешарх сайх велаш санна хетаделар сона, бе а делла теIадеш санна лаздаьлар дог. Се бехке вовиилга дIаала веначар со, цхьаьнъда, гlабаш тlехача мо мара дIакарчинаш мотт. Сай довлача вахар чу эгlара иирчагlдола ди хьатlяккъачлагlа кхетадир аз.

...Цул тlекхаетга здаьхаул дунха шерашш. Вонкха хиннав го а са новкъосташ а. Кастаста гу сона уж. Царех цхьаннех а детабуам баь аз. цхьабакъда, хlаранера хатта безам хул: «Хьо варий сона ца тийша болх баьр, ьъна?».

КАРТОЕВ Мурат.

Юрта

ЯХАР базархо Кастрат. Торговне болх гlо ца цун овла болучо тара дар. Хlана яьчча, но иехадохка хьаьхухьа. баркъашш, кога гlирг. кхыдола товаю доазол арахьара хулар. Дунихчча шершашка базаеп еш, паьхя пиштта дицагlа сечца да саххуьра Кастра. Цун цlа рузяхъах хьаллизадар, цхьаьбакъда, ираз чулагlадар. Цхьаь яхар из.

— Базар-ю ловча ю яларе по, — оалар из хьоаьа цхьаболча иеташ, — наха хьоьке по моотт па бегларе. Цхьанихаьла хlаманаш йохка чухяхча йсахарап ца лийча-ча, наха хьоьке дохаш па тессача Iелаиар Кастрат.

Цкъа ший хотабоччча хlаманаш а тlехьа Мурадарига ела яглаш, шлеца Хосабе-гlапхьаhар цунна. Гlоика валле а, дика кlоиаз ва салаеп цуцах наьхя. Хелебота атта лоарлгlаш шо. хlама дапаз ший цlагlа цунна бlаргадайнар. Из хеза вар. цхьаннаьхьа а балха а тана а йоаш. баларех яхаш йолча Кастрат хорта лела хабар. Ура а иййкха цунга моарзиал хатта елар базархо. Цхьаьчъьа. Мурел. яглаяп бlара я хьена, йист па хулаш ихкареанна, юха Iохайра.

— Iр фу дий. Кастрат, — аьлар Хосабота. — Эхай пахашпаш а тlехьа кхы са коанарапах чуяца дага ма дохалаьх Хlапларчоа ал ит хьо, кхалсар хиларех. Цхьаьбакъда, ер ишъ а балъаш уххаза и кхы хьона лагадохе, аз мишпии ыьа а йийхе. чуйолиийтарца хьо. Хьай тайпана а юрта а тlахьашца са стий долапатага дар хьона ихьаннаха балха яхача.

Кастрат цхьа волаш хиларе из къаьнгьа, Дуьхьало йист ца хулаш ший Хlамаш а тlехьа яхар Кастрат цу ха. Хlаьта сесагага Хосабота аьлар.

Юо ма-е ни! Сона ледаш из сордегарчо вайнера ! — Ма яха арсда из цунга? — инжар Мурада.

нанас. — Ас човхайчина. айлаюкъе дувнарда вай цо. Тачан Iа аьннаьн-м тоъаргга.

Башпиача дIадийдар Мурада ший дас Кастратага дав къаьнгьа, шийца цхьана деIдешаш, новкъост из волаидаь.

— Балха а йоанаш вай юртахой Iехабайташ мишта лелийй Наси? Бераша, иштта шн йоаккхар Кастратах,— тамаш инар Башпиа.

— Радио а телевиденне а гlолла хlара дийнаьха хlапа дац аьнна ма дуний дердайна, — базар оча наханна къосвам лоаттабе, яхаш.

— Хьан-бу дерриг цунна? — аьлар Мурада. — Вай юота цун багех вухьаш саг-м ваи. Юртсовете шоза-за тlайийка. хинний йоах из хоте. Шоьке а цига баге а йийгта-тlахьа. Вайна. Мергарглий-хьогl, Башир, из сошае? — хаттар Мурада вела а къежа.

— Ваб-ю фу гlулакх да цунца, къаьсар ма йий из? — ший новкъоста уйла хьТаьшаннар Банияра.

— Мишта фу гlулакх ла? — цецвьзар Мурад. — Из бокъонца йола луламхо хилча, къаьсар яр аьнна фуд? Шпоераш дешй вай! Бокхгагlбараш гурта лела хабар. Ура а иййкха цунга моарзиал хатта елар базархо. Цхьаьчъьа. Мурел. яглаяп бlара я хьена, йист па хулаш ихкареанна, юха Iохайра.

— Ер фу дий. Кастрат, — аьлар Хосабота. — Эхай пахашпаш а тlехьа кхы са коанарапах чуяца дага ма дохалаьх Хlапларчоа ал ит хьо, кхалсар хиларех. Цхьаьбакъда, ер ишъ а балъаш уххаза и кхы хьона лагадохе, аз мишпии ыьа а йийхе. чуйолиийтарца хьо. Хьай тайпана а юрта а тlахьашца са стий долапатага дар хьона ихьаннаха балха яхача.

— Ховрзда тlаиихка! — ал лар из къаьнгьа, Iо. Дукхаха ййст ца хулаш ший Хlамаш а тlехьа яхар Кастрат цу ха. Хlаьта сесагага Хосабота аьлар.

— Тlаиихка форгоапнарар эшаеш вайна, — раьза хиларе Башир.

— Из-м Ахьмалага яр, шийла дикагlа йиз йоаццар-кул гlоатlар Мурада.

Ахьмад царца ихьаьна дешна вагlаш иIьыи вар.

— Цхьаьнка-м да, — аьлар Мурада. — вай классера бераша ала деша Касси шоайгlера еча, хьаьхаtга аьнна.

— Тlаиихка царех цхьаьне Касена вай вIашагlаелар гучадовккхе? — раьза хиланаар Башир. — Вай-хьай-га хьа ма дой.

— Хойте, хойтаргла-кl — жоп делар Мурада. — Вай-м зулам де мича доахк са а лела, ферме яха лаьрхlар цо. Тlехьхарча хаьа, хьаьлха санна ший мах ца хиларах тоъал раьза янар из ший юртахоштта. Хlаьта тайпана ала санна.

Кастрат базар е ший товар а ййца ихьаннаха чуяхача дIа-хьа хоан бергболаш чоагlо яь къаьстар уж шиъ. Масссеи ди лаьлар. Дукха суртаел дахьар бергаша Iохаш тlа боахчаъ ихьаначаха, совхоза конторе, тlинаа хьалхашка Кастрат хlамаш йохкаш латташ дахка сурташ гулделар бергашка.

Моллагlча кхыучаъь санна, дуниа нах вIашагlбетталдуш моттиг яр клуб. Юрта кергалда ихьаш хоаьр. Пездупа держар из моттиг бераша а.

Iубгер совхоза балхашка болха нах, пар Кастрата хедадь техача сатирически гергагlетара хlопаш бар. Цхьаьбераш lабоалашше а пига фуд хьажа хьатlабахкар. Нах раьза бар Кастрата из петаше тема

Моссовета цIерагIча академически театр «Пехъар-ра посетитель» яхача В. Дозорцева цьесах оттаяь керда премьера хьенкар, цо дувц хIанвагIча заман ирача дешаеш, наха юкъе латтача гIулдаккех, профессиональни декларех, бакъдерах, бехк-токкамах. Спектакль оттаьяй В. Шедрина, кIайтъар ва РСФСР заслуженни художникин Э. Стенберг.

СУРТА ТIА: спектакла сцена. Аьрдехьара аьттеха: Ермаков — РСФСР заслуженни артист Н. Прокопенко, Вера—артистка В. Карева, министра заместитель Касмин — СССР халкъа артист Г. Жженов.

М. СТРОКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

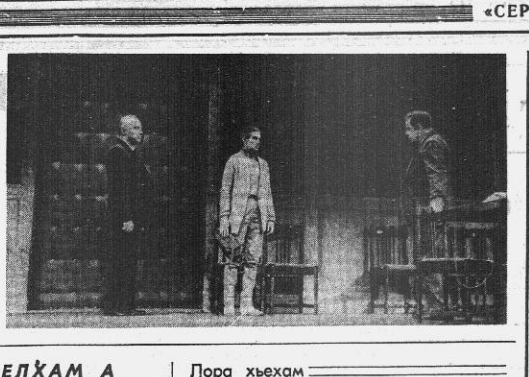

БЕЛАМ А БЕЛХАМ А

Хьийдда вахар

Цийн ханнахь хьайийлар Сунженски района Орджоникидзевски яхача станицера «Боевая» говзарш ца тIекхаьчна. Этгара хьалха цу чу дIачувалар ланхача дегIара цхьа саг. Гуш дар из сиха а вогIаргIайлина а волчу.

— Новкъост, — аьлар цо тIна чу латтачунга, — сихха нитродиаммофоса яхача удобренеш 3 килограмм хьоза-зал сона. Беша дIайийна хIама-ш йоьш латт.

— ГIадвала дергдар-кх аз Iа яхар, — аьлар тIна чу латтачу. — Балхаза, де хIама дац нитродиаммофоса цхьа пицца бисабац. Бiаьстиснха дIаэц цу тайпара товаргаш.

ХIана фу лергда аьлча санна тIна чу латтача наха бIарахьекхар къонах.

— Фу цIи йолаш яр Iа йийна удобренеш? — хьаттар цIьян йоккха саг. — Нитродиаммофос аьларий Iа царех?

— ХIаа, — аьлар къонах-чо, — ишйа яз Iа.

— Из лахь-м кIы хала а дац, — аьлар йоккха саго. — «Серноводский» яхача совхозе гIо. Цар удобренеш лелаеча складе дIабодача новкъа цу Iа юкIера удобренеш дизель бархI гали ула. ХIара-не дозал 50 килограмм а долаш.

— Вай,— инхIар тIна чу латтачунга, — ай ч1ог-м аз товаргIа дерта дефицитни товар ма дий.

— Селхан дIадахьяха деце цигга уллаьгIа дар.

— ГIаттаргIо тIо хьайна. — къонах лаьттачахь дIахьенар йоккха саг.

Бакъда, вон воацаш вар. Галлеш дIадаьха ваха хургвар-кх из...

Л. ЧАБАЕВ.

Ший цIа довзанзар

Харьковская яха улица я Н. К. Крупская цIерагIчу культура IIенна гаьна йоацаш. Машинаюалла отделени чуйола башха йоккха гIишло, ши школа, профессионально-техничеи училищ, массех сех,тика я цита. Городерга маршрут чакхйоаш цу улицагIа.

ЧIоагIга гIадбахабар цига бахьана хьоаш улицагIа асфальт йиллараш, коашка чуэара воала моттигаш тоаярах.

ЦхьабакъдIа, цхьа хьалха ши бодда экскаватор цига IаIашъ цIабодалург. Шера хьадаьр цхьан дийнахь дохадир цо. Хин лини энккиграр, ондадьяна бераш цу-ча з мегаргдолаш Iаьшаш хьадир, наьIуьа бIоаххаз турбаш дIабоаржайир.

Ши-кхо ди дI хьалха балхар чуводаш цхьан йоккхача саго соадаир со.

— Воi, Iаьлар цо сангарал дехьа а вавле, из малагIа улица я хьажал. Цхьа бутт хьалха сай воI воалча Кисловодские яхь яр со. ХIанз сай цIа хьакорга ца доагIаш, го тувсаш лел...

ГIалий тIа вода

Малгобенерча автовокзала юхье вIашагIкхийтар машсархо Махьмади СоагIанга наха Ахьмади.

— Сихвенна цхьанхаьха водачоа тара ва хьо, — аьлар Махьмада.

— Бехк ма баккхалахь,— хьоастаелар Ахьмад. — Iалъамате сиха ва со. ГIалий тIа подача автобуса тIехьаьвисар кхерам бе.

— Кхы сагото йолдш хIама-ш да йолаш? — хьаттар Махьмада. — Эше, согара гIо-новкъост цхьаъ бисабар. Бiаьстиснха дIаэц цу тайпара товаргаш.

— Из минтад, — гIанкарбаьлар наьсархо, — ретранслятор-м Грознера телепрограмма шун районе бахача наха дикагIа гойта аьнна оттаьн мо хургIийб.

— Хьай безам балех тамаш а е. — аьлар Ахьмада. — Бакъда, аз яхар долаш дар да. Спецавиастаца воах Грознега хьажа безам болчо пхи тума доаккха ихьа прибор эца еза. Кхетий хьо, Хlара телевизора цхьанна. Пхиъца цо фугнаьк дахьа каналах Нохч-ГIалгIай столица хьагIтаръя. Ишта да-кх тха гIулахкаш.

— Из фу тамашийна прибор я? — хьаттар Махьмада.

— Дала воаволла из фуй хозр, из бIаргIайнар, — аьн на Iокадар Ахьмад. — Цун цIи йиспа хозш саг вайнаваш сона. Тиха чу латтараш из прибор цхьанна хьаттача, цецбаьле бIарахьок.

К. МУРАТОВ.

Боарам— эзар сом

Шоайла чIоагIга яхье бахьнаб Назранен баха «Электроинструмент» завода болхо-ч У. Хугиевин. Шоаш чуйеш болчу фусамех доагIа кварталата цар да ца лу кхийлий ха. Лаьрха да лаьчахьлат-кхейна дIадала деза декхар хьалхарIа 1000 сомага дIахьоахадар котвяьнаьн эьна, У. Хугиевайна ду боарам-та кхоа 105 сом 77копийна мара деаш. ХIанзарчоа кIеззина тIехьа йисай Х. Эчиева — цо хьахьоарчадаь кварталата 755 сом да.

Бухь йиина парча тIехьа вода лакхе хьоаьча завода литейщин М. Цуруев. Цуха хIама ца эшаш тхьаь итт тучма квартплата дIатахха деза-ш ва из.

Дудургова Сашета кварталах дIама деаш яц. Паччахьалкхен декхар хьахоарчаде кхьяьлона никъ лекхаб цо. Крелит пIаначе мебелах, е дукхаза з. е кIезигIа а доацаш 800 сом дIадала деаш я из. Цу тайпара кех Назрановски райпо гIа-бун миссеа ба, 70000 сом дIадаIга а деаш.

Тром хьалехьа Iайха ираз доацаш йисайр Лия яха йийг. Да а нана а деина, цхьаь йи-саср из. Цул тIехьарIа шийх хьмсарча Казахстана гаьна Ленинградерча школа-интернате шийсьлар. Блокада, снайперий шоку, цигара фронте. Ишта да цун вазна доацаш ницъ. Уьсаца къаьстта гучабоал Дахьенера цун бе-заам, моастагIчунцара цIбе-заам. ТIом тIа Iомаю цо деналле оамалаш. Цхьаь тIом тIа, ма даггара дувзаш фашистий герз а долаш, шийна тIехьа салтий гIоттабий, атаке йоца. Цхьан юкъа дог уразтта дьа хIама дацар из ю — ший Дахье езилга дар. Михаьхара горобогIа сага из из денал гойта? Сецна дувзаденна да советски наьха цу тIом тIа гайта майрал-денаа? Цу хаттараьша йоп дата гIерт фульмА автограп.

Ролаш ловзаеш бу Темирова Айтурган, Яковлева Марина, Деречнев Эмиль. Главголева Вера. Крымов Михаил, кIыбдарш.

Р. ЗАЙНАШЕВА.

«ЕР Я-КХ СА ЮРТ»

Нах дIабаха яьсса юсарбоацаш иншта лорагерьяр юрт? Гобаьккха гIишлош хьалъяьл латта дьяьта мышта лорадергдар дикача дас ешна? МалагIча тайпара яьхха деза уж проблемаш дуца цIий картина тIа режиссера Трегубович Виктора. Цийна хетар а, шийна дигдатIар а дувдийт цо ший фильма кертерча турнала — колхоза председателера Зузенко Павела. Хьаьта цунна духха деза дьяьта. Цье, ший дIай баьха юрт. Зузенко роль ловзаеш ва Вулдаков Алексей. Цунца цхьана цу картине даьнера Валерия Тодоренко, Ларися, Фатюшин Александр, Егорова Наталья, Руслянова Инна, Пашутин Александр, кIыбдарш.

Из фильм оттаьяй «Ленфильм» яхача киностуде.

«УЛОЧКА»

Ишта цIи йоацаш да уж тIехьаьрча тхьаь шера этгара хьалха вай экрана тIа арадоалаш дола Китайски Халкъа Республика кинокартина. Цу тIа дувц «культурбезаме революцо» трагически событеех.

В. КОВАЛЕВА.

Маден Крикорян Наташаси.

ВОЛЕЙБОЛ

Межведомственна институтера спортивни залаг «Буревестник» ДСО Российски советан волейболхоаш яхаш хилар. Цига лайнар Краснодарски крайн, Дагестанан, Нохч-ГIалгIайн командаш. Котбаьлар-вай мехкехой. Спортсменаш-та юкъе йсокхача говзалла лайнар. Музалевий Дмитрий Маршинн Юрийн. Уж шаихье а вай республикера ва.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

Республика экранаш тIа

ТАНЦЮЛОЦАДКА

«ХАЛХАРА МИЛЛА»

...Йохаяь дIаяккха оттаьяй городера халхара къаьна майда. Дукхаиеетта Iатъьаьн хIама. да из. Тамаш а яц. Царех хийла вола-саг ухуаза халхара баьхача байза яIзагIкхийтта, хIанз цхьа деза-ш доацаш бахаш ба. Цудуза царна халха да из лIабовких аьина.

Фильме бокъонца дерриге минтта хул хьаька кинотеатре ваза вена. «Мосфильме» из оттадаьй режиссера Самсонов Самсона, цун сценарий лаьъьай Инин Аркадь. Музыкальни - романтически комеди я из.

Цига дакъа довцаш бу артисташ: Яковлева Александра, Друзников Владимир, Шагалова Людмила, Дворжецкий Евгений, Шевель Людмила. Прокопенко Николай, кхыбдарш.

Уьсаца дех Ленин Михаила дешаеш композитора Доги Евгене йздаь плиеш.

«СНАЙПЕРАШ»

Вовзаш волча казахски кинорежиссера Шамшиев Болота дайихача уж фильмо дуца, тоаца хинйаьлар а. Iалъамате сиха болча Советски Союза Тергдолла Молдагулова Алие вахарах а деланадерча гIулакхех а.

ТIом хьалехьа Iайха ираз доацаш йисайр Лия яха йийг. Да а нана а деина, цхьаь йи-саср из. Цул тIехьарIа шийх хьмсарча Казахстана гаьна Ленинградерча школа-интернате шийсьлар. Блокада, снайперий шоку, цигара фронте. Ишта да цун вазна доацаш ницъ. Уьсаца къаьстта гучабоал Дахьенера цун бе-заам, моастагIчунцара цIбе-заам. ТIом тIа Iомаю цо деналле оамалаш. Цхьаь тIом тIа, ма даггара дувзаш фашистий герз а долаш, шийна тIехьа салтий гIоттабий, атаке йоца. Цхьан юкъа дог уразтта дьа хIама дацар из ю — ший Дахье езилга дар. Михаьхара горобогIа сага из из денал гойта? Сецна дувзаденна да советски наьха цу тIом тIа гайта майрал-денаа? Цу хаттараьша йоп дата гIерт фульмА автограп.

Ролаш ловзаеш бу Темирова Айтурган, Яковлева Марина, Деречнев Эмиль. Главголева Вера. Крымов Михаил, кIыбдарш.

Из фильм оттаьяй «Ленфильм» яхача киностуде.

«УЛОЧКА»

Ишта цIи йоацаш да уж тIехьаьрча тхьаь шера этгара хьалха вай экрана тIа арадоалаш дола Китайски Халкъа Республика кинокартина. Цу тIа дувц «культурбезаме революцо» трагически событеех.

В. КОВАЛЕВА.

СПОРТА ХОАМАШ

ШАХМАТАШ

Ростов - на - Дону городе чакхъьяьнаш. Хьалхарча чемпионат и ЧИГУ команда, цолларIга — «Буревестник», кхоалагIча — «Спартак».

Кхьаст-къаьстача яьхьашка кхаьнаха юкъе котбаьлар Нефедова Марина, маIава наха юкъе Вазоркин Ахьмад. Шишша цхьана довзаш дикагIа хилар кхаьнаха юкъе Лобанова Наташа, Нефедова Марина, маIава наха юкъе — Колотеев Сергей Погонялов Борис. Цхьана довзаш хьалхара мотт ишкар Вазоркин Ахьмад.

БАДМИНТОН

Бадминтонах йолча Нохч-ГIалгIай республика чемпионат чакъъьяьнаш. Хьалхарча мотт и ЧИГУ команда, цолларIга — «Буревестник», кхоалагIча — «Спартак».

Кхьаст-къаьстача яьхьашка кхаьнаха юкъе котбаьлар Нефедова Марина, маIава наха юкъе Вазоркин Ахьмад. Шишша цхьана довзаш дикагIа хилар кхаьнаха юкъе Лобанова Наташа, Нефедова Марина, маIава наха юкъе — Колотеев Сергей Погонялов Борис. Цхьана довзаш хьалхара мотт ишкар Вазоркин Ахьмад.

Керда книжка

Дукха ха йоацаш Нохч-ГIалгIай книжни издательство арахIцад М. Д. Мильгонщинова цIерагIча механдарта институга доцента Багширов. Ихрая Азизовича «Энергоресурсаш наха гIулахь деш я-кх книжка.

Автора цу чу тIа дувц Нохч-ГIалгIайчоь энергетика дегIарах, энергетикаца республике дьча техкамех, топливно-энергетически ресурсаш кхоабеш лоаца еаш хилараш, республика энергетика дегIаяра перспективаеш.

ТЕЛЕПРОГРАММА

3 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Дiалоях О. Шаровс (ваан). Ленинградера передача.
8.55 — Футболах дуьнен чемпионат. СССР сборни — Венгре сборни. Мексикера передача.
10.25 — «Передача».
10.30 — «Передача».
14.30 — 80-на шерий коммунисташ. «Сайна тIазш». Телевизионни документальни фильмах премьера.
15.30 — Концертни залс — дешархой.
16.00 — «Передача».
16.05 — «Хlама, сендухьа».
16.35 — Дiалоях РСФСР заслужиенни артисто Б. Феоктистовс (балалайка).
16.55 — «Лаьтта, сигала, форда тIа».
17.25 — Дирижерашъ вежаний Думитру, Павел. Василе, Гон. Кишиневера передача.
18.15 — «Пилмен ахъарн».
18.45 — «Тахан дуьнен тIа».
19.00 — Мультипликационни фильмаш: «Чудеса в решете», «Уж-тугай-змей-горыч».
19.10 — «Передача».
19.40 — «Передача».
19.50 — Экранна тIа кинономенди. «Хьаькстар хиннадецар».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Кхуьнни планаш — человекъ». Документальни фильмаш. Алма-Ата Центральни студи Ерригзеюзни кинофестивалъ призераш.
23.00 — Футболах дуьнен чемпионат. Мексика сборни — Бельге сборни. «Гlа тайм. Мексикера трансляци.
23.45 «Тахан дуьнен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — «Хождение Ерофея Хабарова». Iмлиа - довзийтъ р-з фильм.
8.40 — «Тlехъьаьна перевал». Художественни фильм.
10.05 — «Будильник».
10.35 — «Шахматни школа».
11.05 — Фильм «Берашта, «Полярная Звезда».
12.30 — Сурсаш кхобозаш-тальни искусстве коммунисте сурт-хIитта.
13.30 — Мультипликационни фильм. «Хунцаш».
14.00 — Грозни шерийн полина та, А. Пинен, «Вахаю — са бахьяь» (пхъьи-ь вестланд.
14.40 — «Вай — станцатеххьа-ьнаьнни халкъаьнаш». Документальни фильм.
15.00 — Дунен халкъашта кIыбера хьаь» (нохчий маттахь).
15.15 — Фильм-реплама.
15.20 — «Ши йиъаь», Хlанзар-на Великобритане проблемех дола телевизионни документальни фильм.
15.50 — Документальни фильм «Ишша Аленушкин Ленинграда».
16.40 — Ленинградера Академически капелла концерт.
17.40 — «Лаьтта тIа да хIама». Кинопередача.
18.00 — Дешархойта. Кинопрограмма.
18.00 — Хьамсарча лаьттан сий». Передача. «Iа минут о Сары Туралиеве».
18.50 — «Передача».
19.05 — Хьайбай леладара — Кхьегарна фронт. Рейд. Научни фермашна гIолла (гIаллай мотта).
19.20 — «Дай iаьдалатта тIашаже да...».
19.50 — «Iалама доттагIий кIуй».
20.00 — «Вийса дайъьала эна ю шун, берашъ». «Муравьишка хвастунишка». Мультипликационни фильм. 1-гIа даьъь.
20.15 — «Сагн замонин».
20.30 — «Хо». Конкерто гроссо, ЧССР передача.
21.40 — «Дiалоях наьха ваьа-ьнаьнни халкъаьнаш». Документальни фильм.
23.00 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — «Iилмон техникин». Информационни-публицистически.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Ярослав Мудрый». Художественни фильм. 2-гIа серия.
10.30 — Музыкальни передача «Iуйранара почта».
11.00 — Спортивни программа.
11.30 — Футболах дуьнен чемпионат. Испанин сборни — Мексикера сборни. Мексикера передача.
13.05 — «Нохч - ГIалгIайчоь кIира».
13.15 — Кхоана — йiгача промышленносто болхлой Дн. Грозни.
14.00 — «Ставка тIзагIа а ваха-ьнаьнни халкъаьнаш». Документальни фильм.
14.55 — И. Лунзен. Идлона ваа сар.
15.15 — «Кинофайлаш».
16.15 — «Стадион — здоровье». Школьни физкультура урокаш. 1-гIа передача.
16.45 — «Дiадахьа ден фантех». Художественни фильм. 1-гIен. 2-гIен серш.
19.00 — Телевизионни вiаьшкхетаргаш.
19.45 — «Iкъьагlалш йъссача аьра». Телевизионни документальни фильм.
20.15 — «Вийса дайъьала хийла шун, берашъ».
20.30 — «Ялгача» атлетикаех дунен халкъьашта юкъера хьал. Знаменситар межиной сийна. Ленинградера передача.
21.00 — «Ха».
21.45 — Экранна тIа — кинономенди. «Дошо Iасилг». 2-гIа серш.

4 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «КагIарий клуб».
9.40 — Футболах дуьнен чемпионат. Португали сборни — Англи сборни. «Гlа тайм. Мексикера передача.
18.15 — «Кердадараш».
18.30 — «Передача».
14.50 — «Буреевно уроноаш». Документальни фильм.
15.10 — «Тха корреспонденташ дуьш».
15.40 — А. Рыбакова тхуппаьлан экрана тIа. «Коготки». Телеспектакль кIи-ь гIи хуло-жественни фильм. 1-гIа серш.
17.05 — «Передача».
17.05 — Мультипликационни фильм. «Хоза ца хете — ма ма дунгIа».
17.15 — «Дунен магийкойл».
17.50 — «Вийса дайъьала ши-ь-нгIолонга дена зегIа документальни фильм».
18.00 — Футболах дуьнен чемпионат. Португали сборни — Англи сборни. Мексикера передача.
19.45 — «Передача».
20.00 — Пятерка йолча хана (18.45) — «Тахан дуьнен тIа».
20.45 — «Iилдог». Фильм — концерт. Композитор Е. Мравинскин юкъараьш концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Футболах дуьнен чемпионат. Франци сборни — Уругвай сборни. Мексикера передача.
23.30 — Футболах дуьнен чемпионат. ФРГ сборни — Уругвай сборни. Мексикера передача (22.45) — «Тахан дуьнен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — Бенарга гальнара оаз». Телевизионни художественни фильм. 1-гIа серш.
9.25 — Финляндин телевизионни мультипликационни фильм «Я не хочу!».
10.35 — Ленински комсомолера премье лауреата Московски хьалха-ьнаьнни халкъаьнаш.
10.35 — Футболах дуьнен чемпионат. Мексика сборни — Бельге сборни. 2-гIа тайм. Мексикера передача.
11.20 — «Алиса в стране чудес». Берашта Волк балет. ССР передача.
11.50 — «Чоалхаве доаца» чоалха балъьнаьнна. Дахьтаьнаошта телевизионни журнал.
12.20 — «Се Айвар Лицис — Художместа е н и и фильмах».
13.10 — Немцин мотт. Томабу 2-гIа ууу.
14.00 — А. С. Пушкина театр. 2-гIа передача.
14.45 — Социалистически къьхьегама Турпалца, Ленински премье лауреатца, Ю. А. Овчинниковца дешархой вIашагIкхе-ташъ.
15.25 — «Кердадараш».
17.05 — «Репортаж с Венеры». Iилма - довзийтара фильм.
17.25 — «Лоаман iуйре» яхача альманахах дерг (гIаллай меттала).
17.40 — «Хана хьоаме». Документальни фильм.
18.00 — КПСС ХХVII съезда решенеш — Пятка тIа! Ка болча йолаш чуэара ванха кчайчо (нохчий маттала).
18.25 — Фильм-реплама.
18.30 — «Нохч - ГIалгIайчоь дин».
18.50 — Молдавски ССР «Нон» яхача ялнен халкъа винни Паччахьалкхен академически ансамбла концерт.
20.00 — «Вийса дайъьала хийла шун, берашъ». «Стрела улетает в синзину». 3-гIа передача. «ДоттагIий». Телевизионни мультфил.
20.45 — «Хьай могаш хина безам бала».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Векхарга гальнара оаз». Телевизионни художественни фильм. 2-гIа серш.
22.45 — Вахтински форда мехний доттагIиен вколгочна. Ленинградера передача.
23.00 — «Кердадараш».

5 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Дунен магирохIи».
9.15 — Футболах дуьнен чемпионат. ФРГ сборни — Уругвай сборни. 2-гIа тайм. Мексикера передача.
10.45 — «Передача».
14.30 — «Передача».
14.40 — «Сага (алаяь». Документальни фильмаш: «Кузбасс... прогноз на завтра», «Там, где Волга сердится».
15.30 — А. Рыбакова турпалаш экрана тIа. «Коготки». Телеспектакль кIи-ь гIи хуло-жественни фильм. 2-гIа серш.
16.45 — «Iйхайтта шу дальнен бонхкхаргIен».
17.30 — «Дешаеш тIехьа — гIулахь». Кхьаькстаца полленти-вай занаш. Кхьаькстаца полленти-вай занаш. Шотландер сборни — Дане сборни. Мексикера передача.
18.00 — Футболах дуьнен чемпионат. Шотландер сборни — Дане сборни. Мексикера передача.
18.45 — «Iйхайтта шу дальнен бонхкхаргIен».
19.00 — Футболах дуьнен чемпионат. Шотландер сборни — Дане сборни. Мексикера передача.
19.50 — Исторически фильма экран. «Ярослав Мудрый». 1-гIа серш.
21.00 — «Ха».
21.40 — Дiалоях Слесарев Юре (фортепьяно).
22.00 — Футболах дуьнен чемпионат. Франци сборни — СССР сборни. Мексикера трансляци.
Перерыв йолча хана (22.45) — «Тахан дуьнен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — «Дойнах. Документальни фильма премьера.
8.40 — «Бенарга гальнара оаз». Телевизионни художественни фильм. 2-гIа серш.
9.45 — Мультипликационни фильмаш премьерах: «Ведьмина горшка». «Корабль пустыня», «Лошадка».
10.15 — «Нохч - ГIалгIай телевидени программа».
10.30 — «Фильм — берашта, «Из во Сидорос».
12.10 — Дiалоях Казахски ССР халкъа артиста Д. Дишева.
13.45 — Испански мотт.
13.15 — «Хьун уьоаца». Документальни цахьа (хьаьдагIа) «Гlа тайм» тIаза йоаь» сурйинарца художественни фильм.
15.30 — «Кердадараш».
15.25 — Документальни фильмаш.
15.55 — «Ишша Аленушкин Ленинграда». Художественни канески техниний театра спектаклъ.
16.40 — «Лаьттан тIа да хIама». Кинопередача.
17.00 — «Самисарча лаьттан сий». Передача. Диахьор профессор В. Б. Виноградов.
18.20 — «10 минут о Сары Туралиеве».
18.50 — «Передача».
19.05 — Хьайбай леладара — Кхьегарна фронт. Рейд. Научни фермашна гIолла (гIаллай мотта).
19.20 — «Дай iаьдалатта тIашаже да...».
19.50 — «Iалама доттагIий кIуй».
20.00 — «Вийса дайъьала хийла шун, берашъ». «Муравьишка хвастунишка». Мультипликационни фильм. 1-гIа даьъь.
20.15 — «Сагн замонин».
20.30 — «Хо». Концерто гроссо, ЧССР передача.
21.40 — «Дiалоях наьха ваьа-ьнаьнни халкъаьнаш». Документальни фильма премьера.
23.00 — «Кердадараш».

6 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Россиянюха» яхача ансамбла выступлении.
9.00 — Футболах дуьнен чемпионат. Мексикера передача. Франци сборни — ЧССР сборни 2-гIа тайм.
9.35 — Итале сборни — Аргентинан сборни. Мексикера передача.
10.20 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.40 — «Растения молочной реки». Телевизионни документальни фильма премьера.
15.05 — «Зосий йсмаьнаш».
15.35 — «Кердадараш».
15.45 — А. Рыбакова турпалаш экрана тIа. «Коготки». Телеспектакль кIи-ь гIи хуло-жественни фильм. 3-гIа серш.
16.50 — «И голоса чисты, и звон полны...».
17.20 — «Эрмитаж». Испанин живопись.
17.50 — «Фу хилар шун воIах». Экономикин а, политикин а. Iилма - довзийтара фильм.
18.50 — Футболах дуьнен чемпионат. Италин сборни — Аргентинан сборни. Мексикера передача.
Перерыв йолча хана (18.45) — «Тахан дуьнен тIа».
19.45 — Исторически фильма экран. «Ярослав Мудрый». 2-гIа серш.
21.00 — «Ха».
21.40 — Дiалоях — Сотворение мира» яхача балета Стравинскин музыкальни композиторан.
22.00 — Футболах дуьнен чемпионат. Канада сборни — Франци сборни. Мексикера передача
Перерыв йолча хана (22.45) — «Тахан дуьнен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — «Кунгурский феномен». Телевизионни документальни фильм.
8.35 — Мультфильмаш: «Гlадиллия». «Вiаьстанара фаьлг».
9.15 — «Ярослав Мудрый». Художественни фильм. 1-гIа серш.
10.25 — «Iйхайтта шу дальнен бонхкхаргIен».
11.10 — Курмангазы цIерагIча Казахски Паччахьалкхен капкъа инструменти академически оркестра республика заслуженни коллективе концерт.
11.40 — Фильм — бераштта. «Мишта лийхар оаха Тшан». Музыкальни-сатирически фильм-концерт.
12.35 — «Наьна школа».
13.05 — «Фодга тIа аралдовзи». Телевизионни документальни фильм.
13.25 — Английски мотт. Iомабу 1-гIа шу.
13.55 — «Милосердие, самоотверженность, гуманизм». Документальни фильм.
14.45 — А. Юрлова цIерагIча Паччахьалкхен республикански эрсий академически хоровой капелла концерт.
15.20 — «Кердадараш».
17.03 — «Михаил Ромм. Исповедь кинорежиссера». Документальни фильм.
18.20 — «Нохч - ГIалгIайчоь дин».
18.40 — Телевизионни фильм.
18.50 — «Республика экхашка». Рейд.
19.00 — «Дикала — керттера терниан». Йiгача промышленносто болхлой Дечига (нохчий маттала).
19.30 — «Магнхоюта йола панорама».
20.00 — «Вийса дайъьала хийла шун, берашъ». «Мультишка-хвастунишка». Мультфильм. 2-гIа даьъь.
20.15 — «Нукъ». Телевизионни документальни фильм.
20.30 — Дунен музыкальни культура ганзера. В. А. Моцарт. Скрипкина оркестра лаьрIа. концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Приключенчески фильма экран. «Уголовни розыскан данех».
22.50 — «Рюите гуйре». Телевизионни документальни фильм-премьера.
23.00 — «Кердадараш».

7 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Магнрхой ихоллам».
9.10 — Футболах дуьнен чемпионат. Канада сборни — Венгре сборни 2-гIа тайм. Мексикера передача.
10.00 — «Могашал».
10.45 — «Чоалхаве доаца — чоалха балъьнаьнна». Дахьтаьнаошта телевизионни фильм.
11.15 — «Хlама ихоллам». Телевизионни обозрени.
12.00 — «Массанена а хIзарнена ю. Служба быта болхлой профессее лоархIам ланхбарх.
12.30 — «Экспериментални исследовани». Обозрени.
13.15 — «Сар. Лаьтта. Вселенни».
14.00 — Хlанзар юкъаьнаш шоллагIа Ерригзеюзни фестиваль.
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Хьайбай дунен тIа».
15.30 — «Ши йиъаь», Хlанзар-на Великобритане проблемех дола телевизионни документальни фильм.
16.35 — «Ага илли», Г. Камаьев цIерагIча Татарски Республикан академически театра фильма-спектакля премьера. Автор. Х. Минкулин.
Перерыв йолча хана (17.50) — «Кердадараш».
18.55 — Музыка театре, кино, телевидене. Композитор Андрей Петров.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Кинореклама».
22.00 — Футболах дуьнен чемпионат. Испанин сборни — Нуьлъьвен Ирланде сборни. Мексикера трансляци.
23.45 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — «Iилмон техникин». Информационни-публицистически.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Ярослав Мудрый». Художественни фильм. 2-гIа серш.
10.30 — Музыкальни передача «Уйранара почта».
11.01 — Дунен халкъашта юкъера хьал. Знаменситар межиной сийна. Ленинградера передача.
16.00 — Передачаш программах. Хlоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера хьал (гIаллай меттала).
16.15 — Спортивни Нохч-ГIалгIай.
16.35 — 17.00 — «Новкъост». Дискуссионни клуб.
18.00 — Кердадараш.
18.30 — 18.40 — «Дошлара йоацаш». Корреспонденци (нохчий маттала).

УКВ

17.00 — Дунен халкъий музыкальни фольклор.
19.30 — Инструментальни музыка.

5 ИЮНЬ

7.20 — Кердадараш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш. Хlоттам.
8.30 — Передачаш программах. Хlоттам.
8.36 — 9.00 — Нохч-ГIалгIай ашарни.
11.15 — «Хlанзах тIахьонна-ьно болх бу» (гIаллай меттала).
11.30 — 12.00 — «Хьажа, Дахье, салтачун дог» (нохчий меттала).
15.15 — 15.45 — «Илли а ужлуда да». Юртбахьана къьхьегамхоита музыкальни передача.
16.00 — Передачаш программах. Хlоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера хьал (гIаллай меттала).
16.15 — Спортивни Нохч-ГIалгIай.
16.35 — 17.00 — «Новкъост». Дискуссионни клуб.
18.00 — Кердадараш.
18.30 — 18.40 — «Дошлара йоацаш». Корреспонденци (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — Дунен халкъий музыкальни фольклор.
19.30 — Инструментальни музыка.

8 ИЮНЬ

7.20 — Кердадараш.
7.35 — 7.40 — Хоамаш. Хlоттам.
8.20 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачаш программах. Хlоттам.
8.36 — 9.00 — Концерт.
11.15 — «Советским вахаьм». Корреспонденци (гIаллай меттала).
11.45 — 12.00 — «Бехкгнокхаме дефицит».
17.15 — Передачаш программах. Хlоттам.
17.16 — «Кердаа гIулахьан — вахаьм» (гIаллай меттала).
17.31 — «Шоана, ихаллах». Радиожурнал (нохчий маттала).
18.00 — Кердадараш.
18.30 — «Ялят чуэца мийта йьй, ошш». «Атаганский» совхозера передача (гIаллай меттала).
18.45 — «Аттеист». Радиожурнал.
18.55 — 19.00 — Реклама.

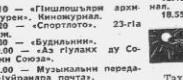

Тахан республике гIоллеп Грознех хувцалург морхаш а йолаш, йоачан а йоаш, хьуьдеган а хьуьдеган — малхбузехъера секхуде 2 — 7 метр чIоагIга мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 33 чIогIа. Грозне гIоллеп 227 градус йIоккхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалург морхаш а йолаш, дегIа а йоаш, тайп-тайпара оагIонашкъьа-на секхуде 3 — 7 метр чIоагIга мух а хьекхаш хилен фегара температура бейсана 11 — 16 дийнахь 21 — 26 градус йIоккхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Майковске, ул. 92. Телефонаш: ред яхтора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехкгнокхама секретара — 2-84-68; отделеш: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленносте транспо ртен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боюхама — 2-47-84, 2-90-60; культура — 2-64-75, 2-75-78; писемой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-85.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Майковского. 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81; 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-60; 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем—2-85-64; машинописное бюро—2-89-51; корректорская — 2-89-86.

СФ00133. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Майковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Майковского, 92. Заказ № 2295.

Газет арадулъ шинареи, ереи, шоаттеи деноашка.